

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Halme, Panu; Tuittila, Satu

Title: Tieteen ja taiteen välinen yhteistyö kypsyy hitaasti

Year: 2024

Version: Published version

Copyright: © Tieteellisten seurain valtuuskunta 2024

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Halme, P., & Tuittila, S. (2024, 42). Tieteen ja taiteen välinen yhteistyö kypsyy hitaasti. Tieteessä tapahtuu, (1). <https://www.tieteessatapahtuu.fi/numerot/1-2024/tieteen-ja-taiteen-valinen-yhteistyö-kypsyy-hitaasti>

[Etusivu](#) > [Numerot](#) > [Numero 1/2024](#)> [Tieteen ja taiteen välinen yhteistyö kypsyy hitaasti](#)

KESKUSTELU

NUMERO 1/2024

KESKUSTELU

Tieteen ja taiteen välinen yhteistyö kypsyy hitaasti

Kaikki tuntuvat haluavan tieteen ja taiteen yhteistyötä, mutta on epäselvää, ymmärretäänkö sen vaatimia edellytyksiä riittävän syvällisesti, kirjoittavat luonnonsuojelubiologian yliopistonlehtori Panu Halme ja koreografi, tanssitaiteilija ja työelämälehtori Satu Tuittila.

Panu Halme, Satu Tuittila

22.2.2024

Panu Halme ja Satu Tuittila. Tuittilan kuva: Piritta Forss.

Elämme useiden vaikeasti ratkaistavien globaalien kriisien aikaa, ja ratkaisuja etsitään kuumeisesti. Tieteen ja taiteen välinen yhteistyö on yksi niistä keinoista, joiden toivotaan lisäävän ihmisten ymmärrystä viheliäisistä ongelmista ja kartoittavan tietä kohti parempaa maailmaa.

Yhteistyön mahdollisuuksista ja eduista on viime vuosina keskusteltu esimerkiksi [Koneen säätiön](#) ja [Strategisen tutkimuksen neuvoston](#) foorumeilla. Yhteistyö on siis jotain, mitä kaikki tuntuvat haluavan, mutta on epäselvää, ymmärretäänkö sen vaatimia edellytyksiä riittävän syvällisesti.

Taide ja tiede lähestyvät maailmaa erilaisista perspektiiveistä ja niiden tapa viestiä yleisöilleen poikkeaa toisistaan. Taide on hyvin avoin tulkinnoille ja tiede, erityisesti luonnontiede, pyrkii varsin tarkasti määriteltyyn viestiin. Näiden kahden erilaisen lähestymistavan välille tulisi löytää mielekäs tasapaino: riittävä taiteellinen itsenäisyys, jossa taide ei vain ”kuvita” tiedettä mutta tieteellinen viesti on edelleen tunnistettavaa.

Monitieteisissä, monitaiteisissa ja monialaisissa hankkeissa tarvitaan aikaa yhteisen ymmärryksen ja kielen luomiseen sekä halukkuutta ja vahvaa motivaatiota yhteistyöhön. Vaatii rohkeutta astua tuntemattomaan ja olla ei-tietämisen ja vähäisen osaamisen tilassa. Tutkija voi kohdata myös pelkoa oman uskottavuutensa suhteen. Osapuolet tarvitsevat kykyä kompromisseihin, sillä omat periaatteet ja totutut valta-asetelmat esimerkiksi tiedon ja tunteen tai konkretian ja abstraktion välillä vaativatkin joustoa ja oman identiteetin ravistelua.

Elämme hankkeistetussa yhteiskunnassa, jossa valtaosa tieteen ja taiteen tekijöistä elää lyhyissä työ- tai apurahasuhteissa, ja usein pitkäaikaisessakin työsuhteessa on veloitettu hankkimaan toimintansa kulut jostain hankerahoitusta myöntävästä organisaatiosta.

Lyhytjänteisen ja tempoilevan rahoituksen aiheuttamista ongelmista on käyty keskustelua jo ainakin [vuosikymmenen](#) ajan, mutta sen tuomista

haasteista juuri tieteen ja taiteen yhteistyölle emme ole havainneet keskustelua. Lienee kuitenkin niin, että tässäkin sirpaleinen hankemaailma ohjaa toimijoita kohti omaa ydinosaa. Jos tuloksia pitää osoittaa lyhyiden hankkeiden aikana seuraavien hankkeiden varmistamiseksi, kokonaan uudenlaisen aihepiirin ja toimintakulttuurin opettelu voi olla mahdotonta.

maailma tarvitsee tieteen ja taiteen

Meidän kokemuksemme tiede-taideyhteistyöstä perustuvat yhteiseen katoava luonto -hankkeeseemme (2018-2023), jossa Jyväskylän yliopistossa työskenteli kuusi tutkijaa ja kaksi taiteilijaa. Etsimme uusia keinoja pienen mittakaavan ekologisten kompensatioiden toteuttamiseksi, ja kansalaisten aktivoimiseksi luonnon monimuotoisuuden lisäämiseen ja luonnonsuojeluun.

Yhteistyön ja työskentelytapojen ymmärryksen tukemiseksi taiteilijat osallistuivat tieteellisen lukemisen lisäksi monenlaisiin seminaareihin, ja vastavuoroisesti kävimme ekologista aihepiiriä käsittelevissä taidenäyttelyissä ja katsomassa nykytanssiesityksiä. Vietimme yhdessä aikaa sekä tieteen että taiteen parissa oppiaksemme toistemme työskentelyn ja ajattelun tapoja.

Hankkeessa syntyneissä kolmessa koreografiassa yhteistyö koreografian ja tutkijoiden välillä syveni. Yhteistyö alkoi kohdennetun tiedon saamisesta hankkeen tutkijoilta, laajentui yhteiseen sisältö- ja työpajasuunnitteluun ja päättyi yhteiseen luomis-, harjoitus- ja esitysprosessiin yhden tutkijan kanssa. Tärkeä osa viimeistä taiteellista työprosessia oli suunnitteluvaiheen yhteinen residenssijakso maaseudulla, jossa tutkija osallistui tanssijoiden lämmittelyihin ja harjoituksiin ja vastavuoroisesti teimme havaintoretkiä luontoon ja tutkimme aineistoa ja videoita Suomen uhanalaisista lajeista.

Oman reviirin laajentaminen oli merkityksellistä, haasteellista ja kiinnostavaa molemmiin puolin: tanssija kertomassa koululaisille tietoja pölyttäjähönteisistä ja vastaavasti tutkija liikkumassa näyttämöllä

kuorolaisten ja tanssijoiden kera. Yhteistyö kypsyi ja syveni vähitellen, tietojen vaihdosta yhteiseen luomiseen ja uusien roolien omaksumiseen.

Huomioitavaa on, että kaikkien koreografioiden, myös viimeisen lähes neljän vuoden päässä olleen teoksen tuotannollisia, tieteellisiä ja taiteellisia lähtökohtia ideoitiin jo ensimmäisenä hankevuonna. Myös tuotannollisesti näyttämöesitykset vaativat pitkiä aikakaaria taiteellisen työryhmän rahoituksen ja mahdollisten tuotantopartneri- ja yhteistyökumppanisopimusten varmistamiseksi.

Lopuksi, tieteen ja taiteen yhteistyö avaa uusia maailmoja. Taiteilijalle se tuo uusia mielenkiintoisia haasteita esimerkiksi sen osalta, miten säilyttää taiteellinen itsenäisyys ja identiteetti vaaditun tieteellisen tiedon puitteissa. Tieteilijää yhteistyö haastaa esimerkiksi omien tunteiden tuomiseen osaksi viestintää, ja yleisön tunteiden herättämiseen osana viestinnän tavoitteita.

Molemmille yhteistyö antaa mahdollisuuden tavoittaa uusia yleisöjä. On selvää, että maailma tarvitsee tieteen ja taiteen yhteistyötä.

Utopiassamme tiede ja taide tekevät paljon nykyistä läheisempää yhteistyötä ja etsivät muotoja joissa tekijöiden identiteetit sekoittuvat ja kokijaa ravistellaan karistamaan ennakkoluulojaan. Tämä edellyttää sitä, että tällaisen yhteistyön kehittymistä tuetaan.

Voisiko yliopistoissa olla positioita, joiden työnkuvaan yhteistyö kuuluu, tai voisivatko jotkut rahoittajat tarjota tutkija-taiteilija-työpareille pitkiä, vähintään viiden vuoden pituisia rahoituksia kaikkein vaativimpien yhteistyömuotojen mahdollistamiseksi? Ja voisiko tiede-taide-yhteistyötä huomioida pitkien taiteilija-apurahojen myöntämisen perusteissa? Olemme omalta osaltamme valmiita sparraamaan halukkaita toimijoita hyviä käytäntöjä kohti.

-

Lue myös:

[Pelkkä itsetutkiskelu ei ole taiteellista tutkimusta](#)

[Tiede kuplissa -sarjakuva 1/2024: Taiteellinen tutkimus](#)

-

[Keskustelu-osiossa](#) julkaistaan tieteeseen tai tiedeyhteisöön liittyviä mielipidekirjoituksia, jotka edustavat niiden kirjoittajien omia näkemyksiä. Voit tarjota osioon omia puheenvuorojasi. Lue ensin [ohjeet kirjoittajalle](#).

Panu Halme on luonnonsuojelubiologian yliopistonlehtori Jyväskylän yliopistossa ja Jyväskylän yliopiston resurssiviisausyhteisö JYU.Wisdomin pääsihteeri.

Satu Tuittila on freelancer koreografi, tanssitaiteilija ja Taideyliopiston työelämälehtori.

[PALAA ALKUUN](#) ↑